

FOSFOR

nummer 4

VAKBONDEN VANDAAG

04

07

10

08

12

04 FOCUS
VAKBONDSVERNIEUWING
AAN DE BASIS

10 EN BIJ ONS?
NIEUWKOMERS OP ONZE
ARBEIDSMARKT

07 INTERVIEW
NIEUWE ARBEIDSVERHOUDINGEN
VRAGEN NIEUWE VAKBOND

12 IN BEWEGING
STOP THE KILLINGS!

08 UIT HET ZUIDEN
UITDAGENDE TIJDEN VOOR
ZUID-AFRIKAANSE
ARBEIDERSBEWEGING

15 OP BEZOEK BIJ
LIEN IN ZUID-AFRIKA

GENDER EN TAAL

Termen zoals 'werknemer', 'werkgever' en andere beroepsnamen die in de teksten gebruikt zijn voor groepen van mensen, slaan telkens zowel op vrouwen als op mannen.

FOSFOR is een uitgave van FOS - Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking **TIENDE JAARGANG** nummer 4 (oktober-november-december 2014) **SAMENSTELLING EN EINDREDACTIE** Liesbet Van-geel **VORMGEVING** sp.a grafische dienst **DRUKKERIJ** Druk in de weer - gedrukt met vegetale inkten op 100% gerecycleerd papier **MEDEWERKERS** Lien Bauwens, Machteld Dhondt, Wim Leysens, Françoise Vermeersch en Jo Vervecken **FOTO'S** © FOS tenzij anders vermeld. **MEER NIEUWS** van FOS ontvangen? Abonneer je op onze maandelijkse nieuwsbrief via www.fos-socsol.be en word fan van FOS op [f](https://www.facebook.com/fossocsol) via www.facebook.com/fossocsol

MET DE STEUN VAN

Met de steun van
DE BELGISCHE
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

*Annuschka Vandewalle,
algemeen secretaris*

Op 6 november liepen de straten van Brussel vol. Maar liefst 120.000 mensen namen deel aan de nationale vakbondsbetoging, tegen het beleid van Michel I.

Vakbonden zijn meer dan ooit nodig

Als ngo die opkomt voor een wereldwijde sociale bescherming, zien we de ontwikkelingen in eigen land met lede ogen aan. De besparingen die de Vlaamse en de federale regering willen doorvoeren zijn onevenwichtig en zullen vooral de gewone mens treffen. Dat is onrechtvaardig en dat merk je: op de trein, in de winkel, overal hoor je mensen praten over de asociale regeringsmaatregelen.

Gelukkig zijn er de vakbonden, die de rechten en de belangen van de werknemers verdedigen en zich niet zomaar neerleggen bij de aangekondigde maatregelen. Er zijn wel degelijk alternatieven voor het antisociale regeringsbeleid, en die willen de vakbonden op tafel leggen. De stem van de werknemers moet en zal gehoord worden.

Ook in het Zuiden strijden tal van vakbonden dagelijks voor meer sociale rechtvaardigheid. Ze staan er echter ook voor grote uitdagingen. In een land

als Colombia zijn ze erg verzwakt en versnipperd. Het antisyndicaal regeringsbeleid en regelmatig geweld tegen syndicalisten zorgen ervoor dat vakbonden het moeilijk krijgen.

In El Salvador, waar 65 à 70% van de bevolking in de informele economie werkt - denk aan straatverkopers, taxichauffeurs enz. - , kunnen de vakbonden niet langer vasthouden aan hun traditionele manier van werken, gebaseerd op een klassieke werkgever-werknemer relatie. Ze moeten zich blijven vernieuwen.

Sterke vakbonden zijn in staat om in een steeds veranderende context te ageren. FOS ondersteunt vakbonden in het Zuiden, omdat ze meer dan ooit nodig zijn. Enkel en alleen door zich te organiseren, kunnen werknemers sociale vooruitgang realiseren. Vakbonden zijn niet van vorige eeuw, maar van vandaag!

STELLING ★ **INFORMELE OF CLANDESTIENE ARBEIDERS KUNNEN NIET ONDERSTEUND WORDEN DOOR DE VAKBOND, OMDAT ZE OFFICIEEL GEEN WERKNEMERS ZIJN.**

Het traditionele concept van arbeider als loontrekker beantwoordt niet meer aan de realiteit. De neoliberale politiek heeft geleid tot een toenemende flexibilisering en precarisering van de arbeid; tot 70% van de arbeiders heeft vandaag geen formele arbeidsrelatie meer met een patroon. Het is zelfs erger; deze mensen zeggen dikwijls van zichzelf dat ze 'geen werk hebben'. Maar deze mensen werken wel degelijk en genereren tot 40% van het bnp van ons land. Wie anders dan de vakbonden gaat deze arbeiders organiseren en vertegenwoordigen? Maar dat vraagt ook van ons, vakbonden, een andere instelling en een andere aanpak. Het volstaat niet meer dat we werknemers in het bedrijf aanspreken, nu moeten we de straat op. Onze eerste uitdaging is om de overheid de bijdrage van informele werknemers aan de economie te doen erkennen.

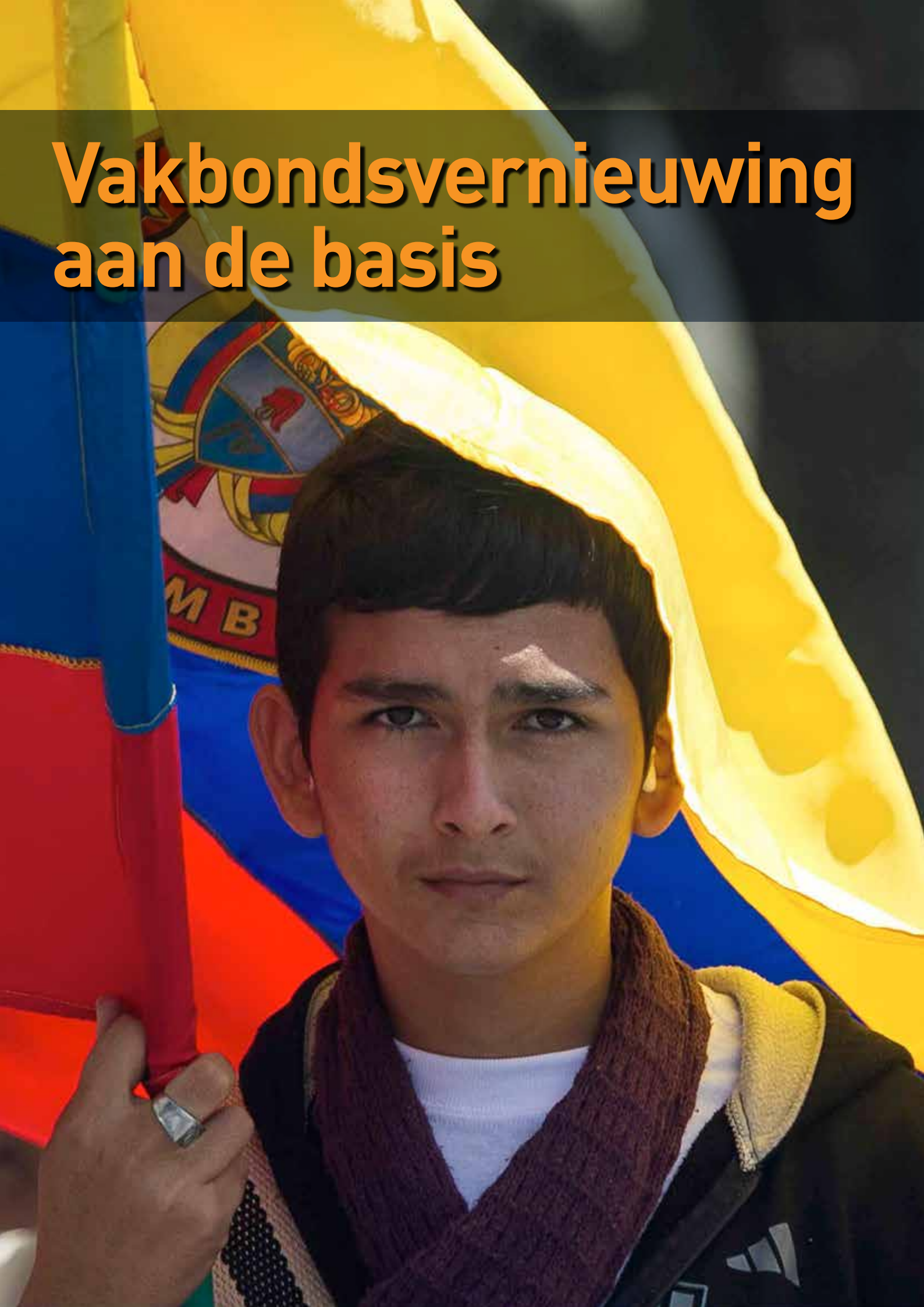
Chema Amaya | algemeen secretaris van CTD - Centrale van Democratische Arbeiders, El Salvador.

Ik ga niet akkoord met deze stelling. De vakbonden moeten er zijn voor alle groepen werknemers, of ze zich nu in een legale of illegale, formele of informele arbeidssituatie bevinden. De basiswaarde van het ABVV is solidariteit, en dit met alle werknemers. De werknemers in preciaire situaties verdienen net de grootste aandacht - hen moeten we zowel in het Zuiden als bij ons ondersteunen om hun werk- en leefsituatie te verbeteren. Vandaag de dag is het net een uitdaging voor ons om de syndicale dienstverlening beter af te stemmen op de noden en wensen van deze specifieke groepen.

Jef Maes | federaal secretaris ABVV

Vakbondsvernieuwing aan de basis

FOTO'S | Links: Presidenten Santos (Colombia) en Correa (Ecuador) | Rechts: De vakbondskoepel CUT is de enige in Colombia die de regering weerwerk probeert te bieden.

Ecuador heeft de grootste syndicale versnippering en de laagste syndicalisatiegraad - nauwelijks 3% - in de Andesregio. Colombia doet het niet veel beter, met 4% van de werknemers die aangesloten zijn bij een vakbond. Hoe staan de vakbonden in Ecuador en Colombia er vandaag voor?

Volgens het ministerie van Arbeid bestaan er ongeveer 4000 vakbonden in Ecuador, met in totaal slechts 73.000 leden. Hieruit leren we dat het vooral gaat om zeer kleine bedrijfsvakbonden. Slechts 60% daarvan is aangesloten bij een van de acht vakbondskoepels. Deze vakbondskoepels zijn netjes onderverdeeld in twee fronten: het Frente Unitario de Trabajadores, het Eenheidsfront van de Werknemers, dat oppositie voert tegen het regeringsbeleid, en het Parlamento Laboral, het Arbeidersparlement, dat het regeringsbeleid 200% steunt.

In Colombia is slechts 34% van de vakbonden aangesloten bij een van de drie vakbondskoepels van betekenis. Twee van die vakbondskoepels leunen sterk aan bij de regering. Enkel de Central Unitaria de Trabajadores probeert enig tegenwerk te bieden.

ANTISYNDICAAL BELEID, GEWELD EN CORRUPTIE

Hoe is het zover kunnen komen? Jaren neoliberal beleid hebben uiteraard hun sporen nagelaten. Arbeidsrechten en syndicale rechten zijn afgebouwd, en geweld tegen syndicalisten en antisyndicaal beleid zijn nefast geweest voor vele vakbonden. Flexibilisering van de arbeidsrelaties was het motto, onderaanneming werd ingevoerd en veel werknemers kwamen in de informaliteit terecht. De eeuwige inmenging van de politiek in syndicale organisaties deed en doet de corruptie binnen de vakbonden welig tieren en maakt het hen moeilijk om onafhankelijke standpunten in te nemen.

Daardoor wil de gewone burger van vakbonden niet veel weten. Dit negatieve beeld wordt nog versterkt door de media in handen van de overheden. Bovendien wordt het sociale protest gecriminaliseerd, dus de schrik zit

er goed in. Je denkt niet twee, maar wel drie keer na voor je je aansluit bij een vakbond in de Andesregio!

Het is dan ook niet verwonderlijk dat de vakbonden volledig verzwakt en versnipperd zijn. De verdeel- en heersstrategie heeft zijn werk gedaan. Vele vakbondsleders zijn meer bezig met het behouden van hun eigen kleine machtsimperium dan met het organiseren van de werknemers en de verdediging van hun rechten. Er

9 Je denkt niet twee, maar wel drie keer na voor je je aansluit bij de vakbond

is dus dringend nood aan vernieuwing en verandering. De vakbondsbeweging moet terug opgebouwd worden van onder uit. Er moeten nieuwe leiders én leidsters gevormd worden.

LAAT POLITIEK STERKE VAKBONDEN TOE?

In Ecuador is de politieke context sterk veranderd sinds Rafael Correa in 2006 met een progressief programma verkozen werd als president. In 2008 werd er een nieuwe grondwet aangenomen, die een aantal arbeidsrechten opnieuw moest garanderen. Zo werd onderaanneming in Ecuador verboden.

Anderzijds heeft diezelfde regering ook een aantal antisyndicale maatregelen genomen, zoals de flexibilisering van de arbeidsduur in verschillende sectoren en het

ontnemen van arbeidsrechten aan werknemers uit de openbare sector, door ze een statuut met een eigen specifieke wetgeving te geven.

Momenteel broedt de regering op een hervorming van de arbeidswet die van kracht is sinds 1938. Enerzijds stelt de regering voor om sectorvakbonden in te voeren, wat de vakbondsbeweging op zich meer macht zou geven en

delsakkoord met de Europese Unie en tegen de criminalisering van het sociaal protest. Het protest ging niet onopgemerkt voorbij.

In Colombia pleitten de FOS-partners samen met andere vakbonden aangesloten bij de CUT eind september voor een interne hervorming en vernieuwing. In de slotverklaring van hun congres riep de CUT op tot brede

een radicale verandering in het collectieve onderhandelingsmodel zou moeten veroorzaken. Anderzijds perkt ze wel het stakingsrecht in.

In Colombia wordt het neoliberale beleid onverminderd verdergezet met de herverkiezing van president Santos eerder dit jaar. Toch betekent die herverkiezing ook een verderzetting van de vredesdialoog, en hierin hebben de vakbonden een heel belangrijke rol te spelen, wil men komen tot een sociaal rechtvaardig vredesmodel.

STAP PER STAP BOUWEN AAN VERANDERING

Zowel Colombia als Ecuador werden dit jaar op de Internationale Arbeidsconferentie op het matje geroepen door de Normen-Commissie, omwille van het schenden van IAO-conventie 81 over arbeidsinspectie in het geval van Colombia en IAO-conventie 98 betreffende de toepassing van het recht op organisatie en collectieve onderhandeling in het geval van Ecuador. Het moet gezegd, dit is het resultaat van hard werk door een aantal vakbondsorganisaties.

Na jaren van relatieve stilte werd er in Ecuador op 17 september 2014 nog eens massaal betoogd onder leiding van het Frente Unitario de Trabajadores tegen het regeringsontwerp van een nieuwe arbeidswet, voor de oplossing van de collectieve arbeidsconflicten, voor het respect voor IAO-conventies 87 en 98, tegen het vrijhan-

De vakbonden hebben een belangrijke rol te spelen in de vredesdialoog

sociale mobilisatie, collectief herstel van de vakbondsbeweging en van de arbeidsrechten en een spoedige oplossing voor arbeidsconflicten.

En wat is de rol van FOS? We geven geen rechtstreekse steun aan vakbondskoepels, maar proberen samen met onze partners van onder uit te bouwen aan sterkere vakbonden. Dit door meer leden te werven, nieuwe leiders en leidsters te vormen en werknemers bewust te maken van de realiteit waarin ze leven, en van het feit dat alleen zij verandering kunnen brengen in hun situatie, door zich te organiseren. En ze staan er niet alleen voor, internationale solidariteit is belangrijk! ✨

TEKST JO VERVECKEN | FOTO'S FOS & REPORTERS

Nieuwe arbeidsverhoudingen vragen een nieuwe vakbond!

Volgens het Internationaal Vakverbond (IVV) moeten de vakbonden hun traditionele werking grondig bijsturen, op het gevaar af irrelevant te worden. Over deze nieuwe uitdagingen hadden we een gesprek met twee vakbondsleiders uit El Salvador.

Het IVV spreekt van een nieuwe economische realiteit. Wat moeten we ons daarbij voorstellen?

Chema: De economische realiteit is enorm veranderd. Traditioneel richten de vakbonden zich op de arbeider die in ruil voor zijn arbeid een loon ontvangt van een werkgever. Het oude concept van arbeider als loontrekker beantwoordt niet meer aan de realiteit. Van de 4,2 miljoen actieve personen in El Salvador hebben amper 750.000 een formele arbeidsrelatie. Dat is slechts 17 %.

Herminio: Die evolutie is erg merkbaar. Tien jaar geleden werkte 45 à 50% van de actieve bevolking in de informele economie, vandaag is dat 65 à 70%. Dagelijks zien we nieuwe gezichten tussen de straatverkopers op de markten. Zelfs personen met een diploma die hun job hebben verloren, moeten nu van de straat leven.

Chema: De informalisering treft ook de traditioneel formele sectoren. Artsen en advocaten werken steeds meer in onderaanneming voor ziekenhuizen of kantoren, zonder formeel arbeidscontract. Meer dan de halve wereld werkt in de informaliteit.

Wat zijn de gevolgen van deze evoluties voor de arbeiders en de vakbonden?

Herminio: De gevolgen voor de arbeiders zijn duidelijk: geen sociale zekerheid, geen werkzekerheid, slechte werkomstandigheden, geen toegang tot krediet of beroepsopleiding. Maar er is nog iets anders aan de gang: de mensen zien zichzelf niet meer als volwaardige arbeider.

En dus moet ook de vakbond haar klassieke rol en organisatiestructuren herzien?

Chema: Vakbonden hebben geen toekomst meer, als ze er niet in slagen zich aan de nieuwe realiteit aan te passen. Er is niet alleen het fenomeen van de informalisering van de arbeid. De laatste 30 jaar zijn nieuwe sectoren opgekomen zoals het toerisme en de exportgerichte bedrijven in de vrijhandelszones (ook maquilas genoemd). Hier zijn vakbonden zo goed als afwezig.

Herminio: De grote uitdaging is om een band te smeden tussen vakbond en informele arbeiders. Daarom houden we vergaderingen op de markten en spreken we over hun problemen. Want we geloven echt dat de vakbond deze arbeiders moet vertegenwoordigen. Wie anders gaat bv. met de gemeentebesturen onderhandelen om de beruchte opkuisacties stop te zetten, waarbij de straatverkopers van toeristische plaatsen worden verjaagd? De onderwaardering door de overheid is een andere uitdaging. Ook naar onze eigen achterban toe is dit een werkpunt. In onze 'School voor Waardig Werk' beklemtonen we sterk dat de informele werkers een substantiële bijdrage aan de economie leveren en dus waardering verdienen.

Chema: De overheid toont enkel interesse in de informele sector als het gaat om belastingen innen. Onze invalshoek is ruimer: hoe kunnen we waardige werkomstandigheden scheppen? Dat houdt in: veilige en gezonde werkomstandigheden, een soepelere toegang tot het sociale zekerheidstelsel, kansen op beroepsopleiding, enz. In dit kader hebben we met de 2 andere vakbondsfederaties van de in-

HERMANO GUEVARA
ALGEMEEN SECRETARIS
FESTIVES (VAKBOND VAN
INFORMELE ARBEIDERS)

CHEMA AMAYA
ALGEMEEN SECRETARIS CTD
(CENTRAL DE TRABAJADORES
DEMOCRÁTICOS)

formele sector een wetsvoorstel opgesteld. Erkenning is de eerste stap, en daaruit vloeien rechten voort, onder meer recht op sociale zekerheid.

Een gezamenlijk initiatief van de drie vakbondsfederaties is toch uitzonderlijk in El Salvador?

Chema: Inderdaad, de syndicale aanwezigheid in El Salvador is minimaal en erg versnipperd. El Salvador telt vandaag 444 bedrijfstvakbonden, 39 federaties en 7 nationale confederaties. In totaal vertegenwoordigen we amper 180 tot 206.000 arbeiders. Opnieuw aansluiting vinden bij grote arbeidersgroepen, meer vrouwen en jongeren in leidinggevende functies, meer samenwerking in plaats van versnippering... de uitdagingen zijn te groot om alles bij het oude te laten. ★

TEKST WIM LEYSSENS
FOTO'S FOS

Twintig jaar na het einde van de apartheid is de ongelijkheid in Zuid-Afrika alleen maar toegenomen. Meer dan een derde van de bevolking leeft in diepe armoede zonder inkomenszekerheid en heeft geen toegang tot degelijke woningen, onderwijs of gezondheidszorg. Gedurende deze 20 jaar was het ANC aan de macht, gesteund door de communistische partij SACP. De regering, die te vaak de kaart van de liberale markteconomie trekt, slaagt er niet in om reële verandering te brengen voor alle lagen van de Zuid-Afrikaanse bevolking. De vakbondskoepel COSATU, die mee het verzet tegen de apartheid leidde en tot op vandaag in een alliantie zit met het ANC en SACP, staat anno 2014 voor grote uitdagingen.

Uitdagende tijden voor Zuid-Afrikaanse arbeidersbeweging

HOORT, HET VOLK MORT

De dood van 34 mijnwerkers in Marikana door politiekogels op 16 augustus 2012, deed Zuid-Afrika op zijn grondvesten daveren. De mijnwerkers kwamen in actie voor een leefbaar loon en tegen de slechte werk- en levensomstandigheden waar zij dagelijks mee geconfronteerd worden. De staking zette de grootste mijnvakbond van het land (National Union of Mineworkers-NUM, centrale van COSATU) zwaar onder druk. Veel mijnwerkers uit de platinasector voelden zich niet langer vertegenwoordigd door NUM, die volgens hen vooral de belangen van de bovengrondse bedienden en niet van de ondergrondse arbeiders verdedigde. De Marikana Massacre bracht bovendien de economische belangen en de betrokkenheid van politi-

ci én vakbonden in de mijnbouwsector aan het licht.

Deze mijnwerkersstaking gaf aanleiding tot een stakingsgolf in verschillende sectoren in heel Zuid-Afrika. In 2012-2013 vond bijvoorbeeld de eerste landarbeidersstaking in de geschiedenis van Zuid-Afrika plaats. Recent braken ook in andere platinamijnen en in de metaalsector stakingen en protesten uit.

De mijnwerkersstaking van augustus 2012 kan gezien worden als een onderdeel of (droef) hoogtepunt van een bredere strijd van Zuid-Afrikaanse arbeiders in verschillende sectoren. De meeste arbeiders kunnen niet in hun levensonderhoud voorzien en voelen zich machteloos ten opzichte

van de werkgevers en de staat. Bovendien voelen velen zich niet langer vertegenwoordigd door de traditionele vakbonden. Een groot deel van de leden van COSATU zijn werknemers met vaste contracten. De arbeiders die in de meest preciaire omstandigheden werken, worden nauwelijks vertegenwoordigd door COSATU, evenmin als een derde van de werkende bevolking dat helemaal geen vaste tewerkstelling heeft, maar in onderaanneming, met een tijdelijk of zonder contract werkt.

COSATU STAAT VOOR GROTE UITDAGINGEN

Ondanks het verzet tegen het massaal banenverlies en de inspanningen om de arbeidsrechten van de meest preciaire werknemers substantieel te ver-

beteren, slaagt COSATU er niet in om veel grote successen te boeken. Hierdoor komen de traditionele vakbondsstructuren onder druk te staan. Tegelijkertijd borrelen binnen COSATU wel voorzichtig initiatieven op om preciaire werknemers mee op te nemen in de organisatiestructuren en voor hen op te komen. Discussies over nieuwe manieren van organiseren en betere vertegenwoordiging van de leden zijn opgestart. Het is voorlopig afwachten of deze inspanningen succesvol zullen zijn en of ze effectief een impact zullen hebben op het leven van de meest kwetsbare arbeiders.

Daarnaast is de federatie COSATU intern enorm verdeeld over de vraag of het al dan niet tijd is om de historische band met regeringspartij ANC te breken. De politieke alliantie tussen beide organisaties staat volgens velen een kritisch beleid in de weg. Ook bij de presidentsverkiezingen in mei van dit jaar, werd de verdeeldheid over de band met het ANC nog maar eens duidelijk. Na veel interne discussie riep COSATU haar leden uiteindelijk op om voor het ANC te stemmen, hoewel niet alle geleidingen deze oproep ondersteunden.

De strijdlustige metaalarbeidersvakbond NUMSA nam een kritische positie in ten opzichte van het leiderschap en de onvoorwaardelijke alliantie met het ANC, die volgens hen een te neoliberale koers vaart. De strubbelingen tussen het leiderschap van COSATU en NUMSA kwamen in november tot een hoogtepunt: NUMSA werd uit de vakbondskoepel gezet. De politieke gevolgen van deze beslissing zijn voorlopig moeilijk in te schatten.

Verschillende COSATU-centrales moeten zich ook verdedigen tegen beschuldigingen aan hun adres: van niet transparante aanwendingen van het lidgeld van vakbondsleden, tot pure fraude en het plaatsen van het eigenbelang boven dat van leden of werknemers. Er zou corruptie heersen en de belangen van vakbondsvertegenwoordigers lijken soms wel heel dicht bij die van de werkgevers aan te leunen.

Tot nog toe slaagde COSATU er niet in een algemeen en duidelijk antwoord te bieden op de problemen en uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden. Deze mix van factoren heeft er toe geleid dat heel wat werknemers, inclusief huidige of voormalige vakbondsleden, hun vertrouwen in de vakbond verliezen.

EEN NIEUWE WIND?

Meer en meer organiseren werknemers zich en komen ze op

straat. Niet alleen voor arbeidsrechten. Heel wat protesten gaan ook breder: eisen over huisvesting, publieke dienstverlening en toegang tot land klinken steeds luider. Het belangrijkste probleem blijven de extreem lage lonen van arbeiders in Zuid-Afrika. Ze zijn zo laag dat je weinig te verliezen hebt als je maandenlang staakt. Anderzijds is het moeilijk om mensen te motiveren op te komen voor een slecht betaalde job, een job die het eigenlijk niet waard is om voor te strijden. De trend van stakingen en protestmarsen, met of zonder de vakbonden, zet zich door en het aantal spontane stakingen overstijgt intussen het aantal aangevraagde stakingen. Ook geweld - van beide kanten - wordt (jammer genoeg) niet langer geschuwd.

Er is nood aan een andere en linksere kijk

De staking in Marikana en de daaropvolgende mijnwerkersstakingen werden telkens geleid door spontaan opgerichte comités. Ook de landarbeidersstaking werd getrokken door landarbeiderscomités - informele netwerken van voornamelijk seizoenarbeiders, migranten en vrouwen werkzaam in de agrarische sector - , in oorsprong niet gelinkt aan een vakbond. Deze stakingcomités hebben echter ook hun beperkingen, zo bleek bij de landarbeidersstaking. Omdat de werkgevers weigerden om met de landarbeiderscomités te onderhandelen, zagen deze zich toch genoodzaakt om zich te laten vertegenwoordigen door COSATU.

Het is nog onduidelijk of deze ad hoc initiatieven zullen uitgroeien tot meer formele organisatievormen met een eigen koers of, of ze weer aansluiting zullen vinden bij de bestaande vakbondsstructuren.

Kortom, er is van alles aan de gang binnen de Zuid-Afrikaanse arbeidersbeweging. Er waait een nieuwe wind, en er is nood aan een andere, linksere kijk op de situatie van werknemers in Zuid-Afrika. Van onderuit, uit de arbeidersgemeenschappen, uit de townships en de sloppenwijken groeien alternatieven, gevoed door onvrede en woede over de ongelijkheid, de aanslepende armoede en de tweedetrangpositie die vele arme Zuid-Afrikanen nog steeds hebben in deze samenleving, die al zolang vecht tegen discriminatie en ongelijkheid. ✳

Nieuwkomers op onze arbeidsmarkt

Door de veranderende economische realiteit in Europa, zien we onze Belgische arbeidsmarkt sterk veranderen. Steeds meer nieuwkomers vinden hun weg naar België. Hoe gaat de vakbond om met deze nieuwe realiteit? FOS had hierover een gesprek met Hanne Sanders van de Transnationale Dienst van het ABVV.

Hanne: De torenhoge werkloosheid en de lage lonen in Zuid- en Oost-Europa, zetten steeds meer mensen ertoe aan om ergens anders in Europa werk te zoeken. Ze gaan op zoek naar een beter leven en belanden in landen als België. Onder hen ook veel jongeren, wat niet hoeft te verwonderen; in Griekenland bijvoorbeeld, ligt de jongerenwerkloosheidsgraad momenteel op 70%. Dat is enorm!

Als vakbond worden we dus geconfronteerd met een nieuwe realiteit: er zijn heel wat nieuwkomers op onze arbeidsmarkt. Bulgaren, Roemenen en Polen vormen een grote nieuwe groep, en ook uit Zuid-Europa komen steeds meer werkkrachten naar België.

Zijn er bepaalde sectoren waarin de nieuwkomers vooral terecht komen?

Hanne: Ja, zeker. Vrouwen komen vooral in de dienstenchequesector terecht, mannen vooral in de bouw- en de metaalsector. Veel nieuwkomers hebben een normaal Belgisch arbeidscontract. In de bouw werken veel buitenlandse werknemers met een detachingscontract. Dit houdt in dat ze voor een bepaalde periode - normaal gezien max. 2 jaar - gedetacheerd worden door een buitenlandse werkgever naar een andere lidstaat. Bijvoorbeeld een Poolse aannemer die hier een opdracht binnenhaalt en zijn werknemers vanuit Polen voor een bepaalde duur meeneemt om hier te komen werken. Hier zijn uiteraard bepaalde loon- en arbeidsvoor-

waarden aan verbonden. Als een Pool hier in de bouw komt werken, moet hij hetzelfde minimumloon als een Belgische bouwvakker verdienen. De werkgever en de werknemer betalen wel sociale zekerheid in hun zendland. Vaak is die bijdrage "peanuts" in vergelijking met wat wij in België bijdragen aan de sociale zekerheid. Bovendien zien we dat er veel misbruik wordt gemaakt van de detachingscontracten.

Op welke manier probeert het ABVV deze nieuwkomers bij te staan?

Hanne: Op federaal niveau is er de Transnationale Dienst. Vroeger waren wij traditioneel gericht op grensarbeid, vandaag nog steeds een belangrijk fenomeen in België. Wist je dat er elke

dag 35.000 Belgen in Nederland gaan werken, en een 40 à 45.000 Fransen dagelijks in België komen werken? Het fenomeen van grensarbeid bestaat al lang, en daar zijn we als vakbond behoorlijk goed op georganiseerd. Zo hebben we onze grensarbeiderssecretariaten. Omdat er heel wat Belgen in Nederland werken, zorgen we dat we goed op de hoogte zijn van het Nederlands systeem. Zo kunnen we onze leden een goede dienstverlening bieden, rond arbeidsrecht, sociale zekerheid, etc. Dit vergt uiteraard heel wat organisatie, gewoon nog maar voor één land.

En nu is de situatie nog complexer. De grensarbeiders zijn er nog steeds, en die specifieke dienstverlening blijft ook bestaan. Maar nu zien we ook heel veel mensen van nog verder komen en die nieuwkomers willen we uiteraard ook bijstaan. Maar om hen

ken met een Belgisch contract, die de vakbond niet kennen, of wel kennen van hun thuisland maar er niet al teveel vertrouwen in hebben. Via infosessies voor specifieke groepen informeren we hen over de functie van de vakbonden in België. En als je vertelt aan mensen waar wij allemaal bevoegd voor zijn, vallen ze bijna omver van verbazing.

Hoe weten jullie deze mensen te bereiken?

Hanne: We buigen ons constant over die vraag: 'wat is de beste manier om hen te bereiken?' In Gent liep er een heel goed project, i.s.m. de stad en andere actoren, dat specifiek gericht was op de Bulgaren, over de rechten op de werkvloer. Brochures werden vertaald naar het Bulgaars en er werd gewerkt met brugfiguren: mensen die al délégué zijn of goed Nederlands kunnen, of mensen die zich geroepen voelen

veel meer verschillende bevolkingsgroepen. Het is geen goed idee om een Turkse, Bulgaarse, Poolse, Roemeense secretaris te benoemen en hen een bureau in Brussel te geven. De nieuwkomers zitten verspreid over heel België, dus dat heeft geen zin. Het vraagt dus toch heel wat denkwerk om te achterhalen wat nu eigenlijk de beste methode is. Het moet in ieder geval een veelzijdige methode zijn, die op allerlei verschillende manieren de mensen probeert te bereiken. Het is een hele uitdaging, maar we gaan ze vol goede moed aan!

Daarnaast hebben wij hier in zekere zin een dubbele agenda: enerzijds willen we de arbeidsrechten van die mensen verdedigen. Voor ons zijn alle werknemers belangrijk, of ze nu Oost-Europeaan of Belg zijn. Maar er is ook het grote probleem van sociale dumping. Doordat buitenlandse werknemers vaak onder het Belgische niveau, aan lagere lonen gaan werken, wordt de hele Belgische situatie naar beneden getrokken, wat dan ook heel nadelig is voor onze Belgische werknemers. Voor ons ligt het probleem niet bij deze nieuwkomers op onze arbeidsmarkt – het is begrijpelijk dat zij een beter leven opzoeken – maar we willen er wel iets aan doen, en werkgevers en overheden responsabiliseren. ★

9 Voor ons zijn alle werknemers belangrijk, of ze nu Oost-Europeaan of Belg zijn

te helpen, moeten we ook kennis hebben van bv. de Poolse, Hongaarse en Roemeense situatie, en moeten we relaties opbouwen met de vakbonden daar. Dat is enorm veel werk en organisatie, en daar zijn we nu wel mee bezig. We proberen ons Europees te organiseren. Idealiter hebben wij met alle vakbonden in die landen partnerschapovereenkomsten en kennen wij elkaar, kunnen we informatie aan elkaar geven. Op het niveau van het Europees Vakverbond wordt hier de laatste 10 jaar wel hard aan gewerkt, maar het is niet evident.

We proberen ook de nieuwkomers te bereiken, die hier met een Belgisch arbeidscontract werken. Dat is ook een heel grote groep. In Brussel alleen al zijn er 25.000 Roemenen. Er zijn echt veel mensen die hier wer-

om hun gemeenschap te vertegenwoordigen. Via die brugfiguren zijn op zeer korte tijd 1600 Bulgaren in Gent aangesloten bij de vakbond. Dit is een voorbeeld van een best practice, een goede praktijk die we proberen over te brengen naar andere steden.

De geijkte weg om werknemers te bereiken is natuurlijk via de centrales. Die proberen iedereen te informeren en ervoor te zorgen dat er délégués zijn uit de verschillende groepen. Vroeger, bij de eerste migratiestromen, hadden we een Marokkaanse, Turkse en Italiaanse secretaris. Die hadden als taak om iedere groep propagandistisch te bereiken, hen lid te maken, hen te mobiliseren, om hen te doen inzien dat ze er samen sterker zouden uitkomen dan elk apart. Maar nu is dat moeilijker, want nu zijn er

Wil je graag meer weten?

Op www.abvv.be vind je een dossier over sociale dumping.

STOP THE KILLINGS

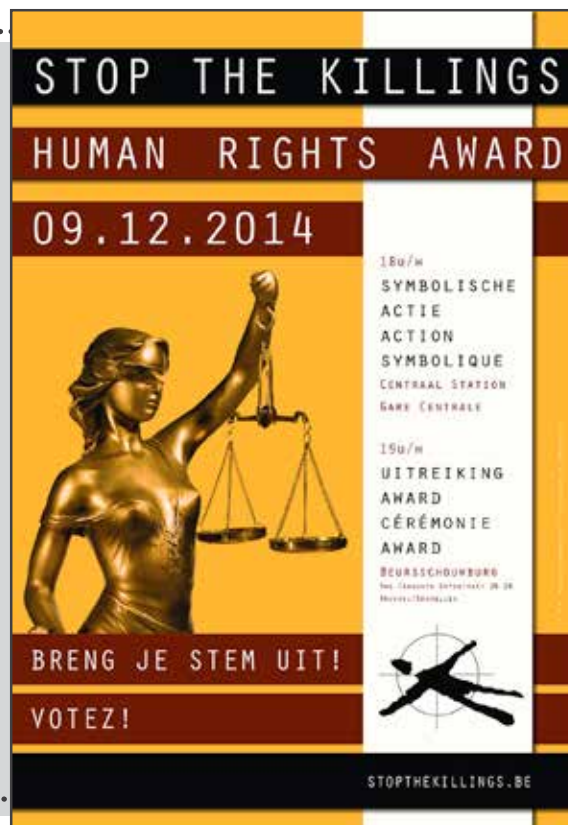

DINSDAG 9 DECEMBER ★ **VANAF 18u00**
CENTRAAL STATION ★ **BRUSSEL**

Op 9 december is het weer zover. Dan komt u te weten wie dit jaar de **'Human Rights Award'** van Stop The Killings in ontvangst mag nemen. Met de prijs wil het actieplatform, waar FOS deel van uitmaakt, aandacht vragen voor individuen of organisaties, die zich in 2014 positief of negatief hebben onderscheiden met betrekking tot de mensenrechtensituatie in hun land.

DOE MEE! Kom te weten wie de prijzen in ontvangst mag nemen en voer mee actie! Afspraak op 9 december om 18u00 aan het Centraal Station in Brussel. Om 19u00 wordt de rode loper uitgerold aan de Beursschouwburg, waar de officiële prijsuitreiking zal plaatsvinden.

Meer info op www.stopthekillings.be

FESTIVAL VAN DE GELIJKHEID ★ 10-11-12 DECEMBER ★ VOORUIT GENT

EVA MOUTON
KOENRAAD TINEL
SIMON GRONOWSKI
JAN LEYERS
FRANK VANDER LINDEN
KATHY PAUWELS
WALTER VAN STEENBRUGGE
KADER ABDOLAH

10+11+12 DECEMBER
VOORUIT GENT

F=STIVAL VAN DE
G=LIJKH=ID

OLIVIER DE SCHUTTER
GRIET OP DE BEECK
THE VAN JETS
GUILLAUME VAN DER STIGHELEN
ARNOUT HAUBEN
VALENTINO ACHAK DENG
SIHAME EL KADOUAKIBI
LISBETH IMBO
HENDRIK CAMMU
WIM DISTELMANS
SPINVIS
en vele anderen ...

debat, interview, docu, expo, muziek,
geefplein, boekenmarkt & boekenruil

WWW.FESTIVALGELIJKHEID.BE

met de steun van

CURIOUS
PROGRESSIEVE
CULTUUR
FABRIEK

Na het overweldigende succes van het eerste Festival van de Gelijkheid, laat Curious nu met veel plezier een tweede editie op je los. Op donderdag 11 en vrijdag 12 december 2014 palmt Curious opnieuw de Gentse Vooruit in met debatten, interviews, performance, expo, literatuur, muziek, lezingen, docu, geefplein, boekenmarkt, boekenruil... Het Festival van de Gelijkheid sluit af met een knaller van een optreden op zaterdag 13 december. Drie dagen en nachten lang streven we naar gelijkheid, vrijheid en verbondenheid.

Bezoek de foto-expo van FOS over het dagelijkse leven van huishoudwerk(st)ers in Bolivia of ga naar de lezing "De toekomst van ons voedsel" met speciaal VN-rapporteur Olivier de Schutter; Annuschka Vandewalle van FOS leidt de lezing in.

Ontdek het volledige programma op
www.festivalvandegelijkheid.be

AIDS overwonnen?

Na een periode van intensieve campagnes en grootse initiatieven worden de mensen en de middelen voor aidspreventie teruggeschroefd. Ook de internationale steun voor campagnes vermindert. Zo besloot bijvoorbeeld het Wereldfonds voor de bestrijding van o.a. hiv/aids om in Cuba enkel nog de behandeling te financieren en geen preventie meer. Het hiv-virus is immers geïnstalleerd. Ongeveer 19,9 mensen zijn in Cuba besmet, hun aantal blijft constant. Is op Cuba de strijd tegen aids dan gewonnen? We vroegen het aan de medewerkers van het Nationaal Centrum voor de bestrijding van hiv/aids in Havana.

Heet is een van die hard geschreeuwde, maar de de multitalen van zijn. Het is natuurlijk gemakkelijk om te zeggen: 'Thuisland is niet mijn vaderland, anders weet ik het nu al wel.' Of de voorbije periode hebben we achter ons gelaten. We weten te later waar de problemen zijn en kunnen ons afvragen hoe we eruit komen en hoe we erin effectieve dat.

FG: Ga maar zitten die problemen dat.

In de eerste plaats bij mensen die ook hebben met mensen. Daarnaast weten we dat de meeste besmettingen voorkomen in de gezinnen. Het is dus belangrijk dat we mensen die met de besmetting worden getroffen bij mensen die ook hebben met mensen. Het is dus belangrijk dat we mensen die met de besmetting worden getroffen, onder andere ook samen uit de draagring. Zij hebben een oplossing gevonden en het kan heel eenvoudig samen om te gaan met de besmetting. Het is dus belangrijk dat we mensen die met de besmetting worden getroffen, onder andere ook samen uit de draagring. Zij hebben een oplossing gevonden en het kan heel eenvoudig samen om te gaan met de besmetting. Het is dus belangrijk dat we mensen die met de besmetting worden getroffen, onder andere ook samen uit de draagring. Zij hebben een oplossing gevonden en het kan heel eenvoudig samen om te gaan met de besmetting.

FG: Hoe kan het dat mensen in onderwijs en gezondheidszorg juist besmettingen krijgen? Is anders dan het niet later mensen weten?

Ja, dat is een heel belangrijk punt. Het is dus belangrijk dat we mensen die met de besmetting worden getroffen, onder andere ook samen uit de draagring. Zij hebben een oplossing gevonden en het kan heel eenvoudig samen om te gaan met de besmetting. Het is dus belangrijk dat we mensen die met de besmetting worden getroffen, onder andere ook samen uit de draagring. Zij hebben een oplossing gevonden en het kan heel eenvoudig samen om te gaan met de besmetting.

Hoe word je dokter in Cuba?

Middelbare school – de selectie
De gemiddelde resultaten van de eerste drie jaar van de middelbare school (12-15 jaar) bepalen welke studietoelating de student de volgende drie jaar kan krijgen (16-18 jaar). De studenten met de beste resultaten gaan naar de 'pre', afdeling van pre-universitair, een voorbereiding op de universiteit. De anderen kunnen naar de militaire academie, de technische school, opleiding voor ambtenaren,

Pre-universitär

Pre-universitario
Opnieuw tellen de gemiddelde resultaten van de 2 jaren 'pre', samen met een groot eindezamen over de 2 vakken Spaans, wiskunde en geschiedenis, als criterium voor toelating tot de universiteit.

Waar?
In iedere provincie is er een medische universiteit, met een vestiging in iedere gemeente. Studenten geneeskunde moeten dus heel ver van huis studeren. In 2012 werd het systeem hervormd waardoor de specialist 'algemene geneeskunde' wel nog in elke gemeente kan behaald worden, maar de andere specialisatieopleidingen nu geconcentreerd zijn in de ziekenhuizen in de steden.

Alles gratis en een studentenloop
 Studeren is gratis. Studietoelagen worden gelend en moeten in goede staat teruggave worden op het einde van het jaar. Bovendien krijgen de studenten een toelage. Die is niet hoog: 70 pesos Cubanos (een twintel euro) voor een eenjarige. Ieder jaar komen er 20 pesos Cubanos bijvoort. Wanneer gemeenschappelijke nachts wachtdiensten dan tijdens hun studie, krijgen ze daarvoor een beperkte vergoeding. Per maand mogen ze niet meer dan 4 nachten werken, zowel tijdens de

Naar het buitenland?
Op het einde van hun opleiding gaan de afgestudeerden werken waar ze nodig zijn. Meestal is het daar waar ze gestudeerd hebben. Voor missies naar het buitenland worden er opgezien gedaan, en kan wie dat wil zich kandidaat stellen. In het najaar wordt gezocht naar de mensen.

Selektin studienkurs **Elitestudenten:**
Movimento **Mario Muñoz Monroy:**
da sansepolera

Indien student niet rijps tot 10-keuze voor een universitaire studie stamt. Per provincie wordt beslist wie welke richting kan volgen, rekening houdend met twee factoren: de rangschikking van alle kandidaten volgens hun resultaten én het aantal studenten dat dit jaar toegelaten wordt voor een studierichting, verdeeld over de verschillende provincies. De student krijgt begin juni bericht en weet tot welke studierichting hij of zij toegelaten wordt.

[illegible]

Specialisatie
Op naar kennis te specialiseren. Wordt de

meeste specialisaties is dat nog drie jaar extra, behalve voor algemene geneeskunde (12 jaar) en voor chirurgie (14 jaar). Om af te studeren moeten ze ieder jaar opnieuw een theoretisch en praktisch examen afleggen. Om te bepalen wie zich welke mag specialiseren, worden de behoeften van iedere gemeente in kaart gebracht. Daarmee rekening houdende, wordt de kandidaat dan met de beste resultaten

assisted.

Lees de brochure online via www.foslink.be/gezondheidincuba
of vraag een gedrukt exemplaar aan [via info@fos-soccol.be](mailto:info@fos-soccol.be)

LIEN BAUWENS

woont in Johannesburg, de grootste stad van Zuid-Afrika. Ze neemt ons een dag mee naar het FOS-kantoor.

OP BEZOEK BIJ

Lien in Zuid-Afrika

Lien verhuisde een half jaar geleden naar Zuid-Afrika. Ze neemt ons een dag mee naar het FOS-kantoor.

Om 6u45 gaat de wekker en neem ik een douche terwijl mijn vriend Geert alvast koffie zet om de dag goed te beginnen. Een goede zes maand geleden zijn we samen naar Zuid-Afrika verhuisd en ben ik overgestapt van de Afrikadesk in Brussel naar het FOS-kantoor in Johannesburg.

Het is een hele aanpassing geweest, maar intussen zijn we gewoon aan het ritme van dit land. Na het ontbijt krijg ik een telefoontje van Françoise, de coördinator van ons kantoor, die tien minuutjes later zal zijn. Hoewel ik in Brussel alles met de fiets deed en al jaren een ongebruikt rijbewijs meesleepte, ben ik sinds we hier wonen, wel verplicht om weer te rijden. Het heeft een aantal maanden geduurd, maar eindelijk heb ik mijn angsten overwonnen en samen met Françoise rijd ik naar het kantoor. Ook al is het maar een zestal kilometer, het duurt toch al snel een half uur omwille van de massa's verkeerslichten die altijd op rood lijken te staan en de gevaarlijke taxibusjes die heer en meester zijn over de weg. "They are all born from the same mother" zoals collega Odney hun rijgedrag uitlegt.

Eens op het kantoor maak ik een praatje met collega's Anna, Odney en Gladys en vraag hoe hun weekend geweest is. Vervolgens duik ik in mijn

mailbox en kijk ik na of er dringende dingen op te volgen zijn.

Iedereen op kantoor is volop bezig met de voorbereiding van onze regionale partnermeeting en het uitwisselingsprogramma tussen gezondheidspartners uit Mozambique en Zuid-Afrika. Om 10u houden we een planningsvergadering om vast te leggen wie waarvoor verantwoordelijk is. Naast ons regionaal programma, zijn Françoise en ik ook bezig met het voorbereiden van het Algemeen Beraad in België, waar alle FOS-coöperanten en collega's uit Brussel twee weken lang overleggen over waar we als FOS naartoe willen. Dus

„ *De gevaarlijke taxibusjes zijn heer en meester over de weg*

na de planningsvergadering leg ik de laatste hand aan het voorbereidingsdocument en stuur ik alles door naar Brussel.

Tijdens de lunch praten we met de collega's over mijn favoriete lunchonderwerp: grappige voornamen! De beste van vandaag vond ik Loveletter. Hoewel Last (als in: "het is echt de laatste") ook wel kan tellen.

Volgende week neem ik deel aan de Globalization School, een belangrijke activiteit van onze partner ILRIG, waar bijna 200 activisten en vakbondsvertegenwoordigers aan deelnemen. Dit jaar zal besproken worden hoe we aan een nieuwe massabeweging kunnen

bouwen. Met Gladys zoek ik tussen-door uit welke vluchten ik best neem en waar ik kan logeren, want het gaat door in Kaapstad.

In de namiddag beantwoord ik een paar e-mails van partners en schrijf ik Mthetho van ILRIG aan om zijn input te vragen voor het Lerende Netwerk over nieuwe organisatiestrategieën. Aan Ighsaan van het Casual Workers Ad-

vice Office stel ik nog een paar bijkomende vragen over het artikel dat hij voor FOSFOR schreef. Myrtle van huishoudwerkersvakbond SADSAWU laat ik ook nog even weten dat hun volgende geldtransfer onderweg is. Om vijf uur vraag ik me weeral af waar de tijd naartoe is gevlogen vandaag en vul ik snel nog mijn to-do-lijst aan, want morgen is er nog een dag!

Nadat ik Françoise thuis heb afgezet, ga ik nog snel naar de winkel. Bij het buitengaan, loopt een parkeerwachter mij tegemoet om mijn boodschappen over te nemen, mijn auto in te laden en mij te helpen bij het verlaten van de parking. Deze parkeerwachters verdienen amper €0,50 per uur en zijn dus dankbaar voor elke extra fooi die ze krijgen. Na het eten, besluiten Geert en ik om naar de film te gaan in The Bioscope. Na de film rijden we snel naar huis, want morgen is het weer vroeg dag (en een rood stoplicht is 's nachts toch eerder een suggestie dan een regel in dit land). ☆

FOTO'S FOS

KEUKENTIP VAN LIEN

Nhopi

Nhopi is een traditioneel Zimbabwaans gerecht, dat je zoet of hartig kan maken. Het is erg populair in Zimbabwe en wordt er vaak gegeten. Het hoofdingrediënt is pompoen.

INGREDIËNTEN

1 kleine pompoen
1/4 tot 1/2 beker maisbloem
500 tot 700 ml water
3 lepels pindakaas
Zout
Suiker (optioneel)

BEREIDING

Snijd de pompoen in schijven en snijd de schil eraf. Schraap alle zaadjes binnenin weg met een mes en snijd de pompoen in kleinere stukjes. ■ Doe de pompoenstukjes in een pot en voeg water toe, tot de pompoen net onder staat. ■ Kook ongeveer 30 minuten tot de pompoen zacht genoeg is om ze makkelijk tot moes te stampen met een vork of pureestamper. ■ Zet het vuur uit en pureer de pompoen. ■ Meng in een aparte kom 1/4 maisbloem met een beetje water tot een gladde pasta, voeg toe aan de pompoenpuree en roer goed. ■ Voeg 3 lepels pindakaas en een snuif zout toe, en roer nogmaals (indien je liever een zoete pap maakt, voeg je 3 tot 4 theelepels suiker toe). ■ Breng de pap weer aan de kook en laat sudderen voor ongeveer 10 minuten, tot de pap de gewenste dikte krijgt. Als ze te dik is, voeg dan meer water bij. Is ze te dun, voeg dan nog maisbloem toe. ■ Serveer lekker warm, indien als hartig gerecht met een groene bladgroente naar keuze. Smakelijk!

BESTEL VANDAAG NOG DE WENSKAARTEN VAN

FOS

Wens iedereen het beste toe voor het nieuwe jaar met de wenskaarten van **FOS**. Zo steun je onze partners in het Zuiden.

FOS is de Noord-Zuidorganisatie van de socialistische beweging in Vlaanderen. Onze partners in het Zuiden zijn organisaties van mensen die strijden voor hun rechten; voor waardig werk en het recht op gezondheid. Daarin steunen we hen, want de sociale strijd is wereldwijd!

BESTEL VIA

02 552 03 00 * INFO@FOS-SOCSOL.BE

WWW.FOS-SOCSOL.BE

(een pakje van 4 wenskaarten met omslag kost 5€, incl. verz.)

Driemaandelijks tijdschrift
10de jrg. - nr. 4 oktober - november - december 2014
v.u. Annuschka Vandewalle
tel 02 552 03 00 - info@fos-socsol.be

België - Belgique
P.B. - P.P.
Gent X
1/2348
P 308571